

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Simon Jenko

*Izbrane
pesmi*

O M N I B U S

BESEDA

Simon Jenko

IZBRANE PESMI

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

ISBN 91-7301-208-4

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

VSEBINA

OSEBNE PESMI	6
<i>Uvod</i>	6
<i>Pisalec</i>	7
<i>Pod milim nebom</i>	8
<i>Poet</i>	10
<i>Sad spoznanja</i>	11
<i>Trojno gorjé</i>	12
<i>V brezupnosti</i>	13
<i>Zvečer</i>	14
<i>Želje</i>	15
LJUBEZENSKE PESMI	16
<i>Bogoslovec</i>	16
<i>Grlice</i>	17
<i>Hitra sprememba</i>	19
<i>Jetnik</i>	20
<i>Lilije</i>	21
<i>Moč ljubezni</i>	22
<i>Namen mojih pesmi</i>	23
<i>Nasprotni prošnji</i>	24
<i>Obujenke</i>	25
<i>Po bolezni</i>	37
<i>Poezija in proza</i>	38
<i>Pozabi</i>	40
<i>Pred durmi</i>	42

<i>Pri oknu</i>	43
<i>Prilika</i>	44
<i>Prošnja</i>	45
<i>Slovo</i>	46
<i>Spomin</i>	48
<i>To se vpraša</i>	49
<i>Tujki</i>	50
<i>Vasovalec</i>	51
<i>Za slovo</i>	52
<i>Zadnji večer</i>	54
<i>Zakaj me ne ljubiš?</i>	56
<i>Zbogom</i>	58
PESMI O NARAVI	59
<i>Lastovke gredo</i>	59
<i>Na snegu</i>	60
<i>Na Sorškem polju</i>	61
<i>Neločljivost</i>	63
<i>Obrazi</i>	64
<i>Po slovesu</i>	85
<i>Pomlad</i>	86
<i>Ptici</i>	87
<i>Slika</i>	88
<i>Spremenjeno srce</i>	90
<i>Studentca</i>	91
<i>V travi</i>	92
<i>Zimski dan</i>	93
ZABAVLJIVE PESMI	94
<i>Modrijanom</i>	94
<i>Naš maček</i>	95

<i>Nauk</i>	96
<i>Rodoljubki</i>	97
<i>Sanjaču</i>	99
<i>Součenci</i>	100
<i>Sveti Prometej</i>	101
<i>V krčmi</i>	103
DOMOLJUBNE PESMI	104
<i>Adrijansko morje</i>	104
<i>Gori</i>	105
<i>Moje solze</i>	106
<i>Na zbiranje</i>	108
<i>Naša dela</i>	109
<i>Naše gore</i>	110
<i>Naprej</i>	111
<i>Ob povratku</i>	112
<i>Pobratimija</i>	113
<i>Pred odhodom</i>	114
<i>Samo</i>	115
<i>Slovenska zgodovina</i>	116
<i>Ti ravnina . . .</i>	118
PRIPOVEDNE PESMI	119
<i>Knezov zet</i>	119
<i>Mlinarica</i>	122
<i>Moč ljubezni</i>	126
<i>Morski duhovi</i>	127
<i>Nevabljeni svat</i>	130
<i>Zimski večer</i>	132

O S E B N E P E S M I

Uvod

D v i g n i s e ! ukaz mi reče.
Srce pade mi v oblasti
silne, prej neznane strasti,
ki ko živi ogenj peče.

Čut se zlije mi v besede. —
Proč so črne bolečine,
strast občutkov divjih mine,
jasen mir se v prsi usede!

Pisalec

Trudil sem se in preudarjal,
stiskal in grizljajal peró,
sem premišljajal in se ukvarjal,
da zapisal bi vrstó.

In ko res sem jo zapisal
ter prebral potem jo spet,
jezen sem jo koj izbrisal,
bil na tem sem, ko popred.

Proč zagnal sem vso pisavo,
k n j i naravnost se podal
in za čut besedo pravo
iz oči sem njenih bral.

Pod milim nebom

Pod milo nebo
me žene željenje,
novo in ljubo
me stresa življenje.
Kak bije srce,
kak noga hiti!
Po žilah mi vre
ponovljena kri.

Kdor toži mi svet,
življenje sovraži,
pod nebes razpet
iz sob se prikaži:
Glej svet je prelep,
življenje sladkó,
si gluh in si slep,
če ti je grenkó.

Zatorej srce
le čutom se vdajaj,
in radosti se
neizmerne napajaj.
Trenutek hiti —
glej, kmalu bo preč;
če ti odbeži —
ne bode ga več.

Poet

Ako hočeš biti poet,
ni ti drugega treba imet'
kot občutkov in misli zdravih,
zanje pa vselej izrazov pravih.

Sad spoznanja

Sad, ki na spoznanju rase,
vse grenkosti prekosi,
ker s krvjo se srčno pase,
v korenini mir mori.

Sad, ki z naših del nam rase,
z naših misli se rodi —
misel pa zatreti da se,
to modrost storit' veli.

Trojno gorjé

Gorjé, kdor nima doma,
kdor ni nikjer sam svoj gospod;
naj križem svet preroma,
saj vendar tujec je povsod.

Gorjé, kdor se useda
za tujo mizo žive dní;
vsak grižljaj mu preseda,
požirek vsak mu zagreni.

Gorjé, kdor zatajiti
prisiljen voljo in srcé
bedakom posoditi
čas mora, glavo in roké.

V brezupnosti

Moči, moči mi daj moj Bog!
Da, ko napade me obup,
ne uklonim silam se nadlog,
jim stanovitnost stavim v kljub.

Moči, moči mi daj moj Bog!
Tak krepke kakor zid gorá,
da, če se ruši svet okrog,
propast me najde še možá!

Zvečer

Sonce k zapadu gre,
svojo izgublja moč,
spanje naganja me,
Bog mi daj mirno noč.

Postelj postlana je,
grob je odprt,
spanje naganja me —
več se ne mudi, smrt!

Želje

Peruti hotel bi imet',
premeril bi neizmérni svet,
poískal rad bi miren kot,
kjer bi bil sam in svoj gospod.
Ukrotil strastno bi srcé,
željàm dajal ozké mejé
in kar doživel sem nekdej,
pozabil bi za vekomaj.

L J U B E Z E N S K E P E S M I

Bogoslovec

Kaj me gledaš, dekle zalo?
Kaj me gledaš, al' ne veš?
Pel bom novo mašo kmalo,
torej ljubit' me ne smeš.

Pusti mene in pozabi;
z mano sreča ne cvetli,
drugih sto te ljubit' vabi, —
pusti popa, naj medli.

Grlice

Prazno blo je srce;
ti mi, deva zala,
novo moč življenja
v prsih si vžgala.

Ko mi vanje sedel
je neznan občutek,
kak me pre naredil
je en sam trenutek!

Roka v roko sega,
srce k srcu sili,
moje pa oko ti
v tvoje zre po sili.

Usta poljubuje,
dušo srečno rani.
Blagor, moč nebeška!
Kdo se te ubrani?

Ti ljubezen rajska
zgnala si mi spanje,
ti, čeravno čujem,
daješ sladke sanje.

Naj se grom razlega,
naj se zemlja stresa;
jaz pa vendar imam
le na nji nebesa!

Hitra sprememba

Čez kratkih mescev pet
sva videla se spet;
povesil jaz oči,
v stran gledala si ti.

In skor da bi se smeh
polotil bil obeh,
ker razumela sva,
kaj misliva oba.

Jetnik

Kaj pomaga mi mladost?
Za ljubezen, za veselje
mi nezadoščene želje
v srce vlivajo bridkost.

Fantje se sprehajajo,
z njimi hodijo dekleta,
hvalijo mladosti leta
in nje sad uživajo.

Jaz pa ločen od sveta,
mislim nanj od zore jasne,
da o mraku dan ugasne,
razprostre se hitra tma.

In ponoči zvezdic svit
pravi mi nekdanje čase
in bridkost mi hujša rase,
srce hujše jame bit'.

Lilije

Lilije trgam,
lilije bele,
več mi ne boste
mladi cvetele.

Več vas na sonce
ne bom nosila,
več vas z vodíco
hladno rosila.

Lilije bele,
le usehníte!
Z mano cvetele,
z mano veníte!

Moč ljubezni

Reka je široka,
kdo bi jo prebrodil?
Jaz sem jo prebrodil,
ko sem k ljubi hodil.

Kdo prešteje v vrtu
rože brez števila?
Ljuba jih je štela,
ko mi ven'c je vila.

Zimska noč je dolga,
kdo bi se ne utrudil?
Jaz sem jo preljudil,
jaz sem jo prebudil.

Namen mojih pesmi

Ko moje pesmi tiskane
po belem svetu bodo šle,
nekteri mož jih bo izbral
in dragi svoji v dar podal.
Ko tvoj v Ljubljano pride mož,
tud ti dobila ene boš,
v rudeče usnje vezane
in z zlatom bodo rezane.
O beri jih, preberi vse,
saj t e b i so napisane.

Nasprotni prošnji

Veter po cesti vleče,
v oči mi pesek meče;

veter po cesti brije,
dekletom krila vije.

Da naj prahu ne nosi,
deklica veter prosi.

»Nikar je ne usliši,
le huje, veter, piši!«

Obujenke

Skopal sem globoko jamo,
kakor, kadar je pokop,
kadar črni zemlji damo
velo truplo v tihi grob.

Vso ljubezen sem nekdanjo
v jamo djal s spominom ran,
kamen sem zavalil nanjo,
da je ne pusti na dan.

Al o polnoči gomile
mrtvim truplom se odpró,
močne ure čudne sile
iz grobov jih priženó.

Noč življenje v ude zlije,
gibanje zbudi teles;
bleda luna tiho sije,
gleda mrtvih živi ples.

In tako se meni včasih
kamen s srca odvali,
ter iz groba se oglasi
sreča mi nekdanjih dni.

Vstanejo nekdanje sanje
in spomin skelečih ran;
moč ljubezni se nekdanje
spet prikaže mi na dan.

Slabo sveča je brlela,
zunaj dež je curkom lil,
skupaj midva sva sedela,
nama lep večer je bil.

Sladki smehi iz očesa
med solzami govoré,
telo se drži telesa,
usta pa se ust držé.

Zunaj je nevihta vila,
dež na okno je kropil,
midva pa sva se ljubila,
lep večer je nama bil.

Mirno desno si mi dala,
z levo brisala solzé,
žalostno se nasmehljala,
rekla si besede te:

»Če ti mar ni več za mene,
saj ti rada odpustim,
pojdi, če te srce žene,
saj nazaj te ne držim.«

Vem, da si mi odpustila,
jaz odpustil si ne bom,
kar takrat si govorila,
jaz odpustil si ne bom.

Zdrava bodi, zdrava bodi,
zdrava bodi vekoměj!
Tak neumni jezik blodi,
noga nese me naprej.

Ali srce se ustavlja,
vse drugače govóří,
le prisego še ponavlja,
ne odreči mi velí.

Davno žal je nogam djanja,
žal jeziku besedí;
srce vedno le priganja,
ponoviti blage dní.

Trgal rože sem rudeče,
tebi venec iz njih vil,
bodlo trnje me bodeče,
roko sem s krvjó rosil.

S tvojega obličja lile
radost žive so oči,
pa srce so mi ranile,
ko puščica, ki letí.

Jenjale so bolečine,
ki jih trnje obudí;
rana v srcu pa ne mine,
vedno huje krvaví.

»Dokler zvezd bo zlata čeda
razsvetljála božji dom,
stala moja bo beseda:
Tvoja sem in tvoja bom.«

Zvezde v daljo se ozrite
in pogledajte v nje srcé,
zvesto meni oznanite,
al res bije še za mé?

Zvezde pa se za oblakom
mojim skrivajo očém;
gledam, vprašam jih in čakam,
al odgovora ne zvem.

V ljubem si ostala kraju,
jaz pa šel sem daleč preč;
morebiti sreča naju
oh, ne združi nikdar več!

Ves čas, kar si mi odvzeta,
štejem ure, štejem dni;
'z ur so mesci, 'z dni so leta,
mescev, let pa konca ni!

Pomlad se na zemljo vrne,
petje slavcev se zbudi,
v cvetje zemlja se zagrne;
zame pa pomladi ni!

Zemlja se zagrne v tmine,
glava težka mi zaspí,
duh čez hribe in doline
na perutih k teb' letí.

Teb' v naročje glavo trudno
denem, gledam ti v obraz;
ti pa smeješ se priljudno,
kot si se nekdanji čas.

Poljubuješ mlado lice,
k srcu nosiš mi rokó,
brišeš radostne solzice,
ki mi iz oči tekó.

»Glej jih zvezde, kak bleščijo,
k' izza gor se dvigajo,
o ljubezni govorijo,
radostne si migajo.«

O tačas so res bleščele,
njih prijazni svit je preč;
ko tačas, takó vesele
nikdar mi ne bodo več.

Mrzle z dalje mi brljo,
brez občutka migajo;
zvezde nič ne govorijo,
zvezde nič ne čutijo!

Tak si lepa, kakor zora,
ko pripelje beli dan,
da zbudi zelena gora
se iz težkih nočnih sanj.

Da glavé dviguje cvetje
in obrača v njo oči;
da po vejah glasno petje
o ljubezni zadoní.

Draga! bodi zora meni,
oznanjuj mi lepši čas;
žalost mi iz prs odženi,
zbudi v ustih pesmi glas!

Čas vrti se neprestano,
seka rane in zdraví;
meni pa nekdanjo rano
vsak dan zopet ponoví.

V teku, ki tekó ga leta,
ti se premenila boš
v modro ženo iz dekleta,
jaz bom iz mladenča mož.

Srce bo se umirilo,
zginil čas bo sladkih sanj;
nič ne bo se ohranilo,
neg solzé v spominu nanj.

Po bolezni

Bila si upadena,
tožnega lica,
rahlo je stopala
bolna nožica.

Bolest neusmiljena
te je ranila,
krasota vzvišena
ni je ganila.

Naj te ranila je,
zame te nije,
zate kot nekdanj še
srce mi bije.

Poezija in proza

Bila oba sta mlada,
imela se tak rada,
kot zarudena roža
in veter, ki jo boža.

Prišel je čas ločenja.
V sovražni boj življenja
je fanta sla zvodila;
doma pa joka mila.

Na tujem fant je snubil
bogato, k' je ni ljubil;
čez kratke tri nedelje
ženó s seboj pripelje.

Moža, k' ga ni ljubila,
je ljubica dobila.
Ko bo ga kuševala,
se bode stresovala.

Pa kdo umori nekdanje
obema drage sanje?
Na skrivnem ona joka,
in njemu srce poka.

Pozabi

Duša moja, kaj se braniš,
kaj spomine stare hraniš?
Bolje ti je pozabiti,
kar ne da se spremeniti.

O pozabi njeno lice,
nje oči, ki kot zvezdice
tebi milo so svetile,
pa so zate utonile.

O pozabi na obljube,
na prisege z ust preljube,
saj je davno pozabila,
kar je stokrat govorila!

O pozabi gladke poti,
kjer sem hodil nji naproti,
saj po njih zdaj drugi hodi,
ko ljubezen k nji ga vodi.

O pozabi, o pozabi!
Bog podeli moč mi, da bi
nje ime iz srca zbrisal,
kjer s krvjo sem ga zapisal.

Pred durmi

Glasno si pevala,
strune ubirala,
nisi pač mislila,
da sem te čul.

Blizu pri durih bil,
tvoje sem glase pil,
z njimi srce pojil,
ubogo srcé.

Kljuko prijemala,
skor jo pritisnila,
pa si ni upala
roka mojã.

Solza je padala,
lice namakala,
nisi je videla,
lite zastonj.

Pri oknu

Bele cvetice, ledene cvetice,
k vam bom goreče pritisnila lice.
Tajaj led, tajaj led, lice gorkó,
da mi po cesti pogleda okó.

Vidim saní, kak po cesti svršijo,
svate vesele, ki na njih sedijo,
lep in najlepši pa ženin je mlad;
o da sem morala njega poznat'!

Malo trenutij, pa notri do groba
drugi zadana bo tvoja zvestoba.
Naj v nje naročju ti sreča cvetè,
meni za veke izginila je.

Bele cvetice, ledene cvetice,
ve ohladite žareče mi lice!
Večni Bog, mili Bog, drži me ti,
da mi ubogo srce ne skopní!

Prilika

Ljubica, pridi pa k meni sedi,
kar mi na srcu je, da ti povem,
v priliki prosti poslušaj in zvedi,
kar ti naravnost povedat' ne smem.

V letih neskrbnih, v otroških se letih
jaz sem ves božji dan ptiče lovil,
s'nic in strnadov in ščinkavcev ujetih
cele sem trope po kletkah redil.

Nisem lovil jih iz slab'ga namena,
vedno prijazno sem z njimi ravnal,
sem jim pridajal najslajša imena,
iz gole ljubezni jim hrane dajal.

Ali pa misliš, da kdaj mi hvaležen
ptičev jetnikov je bil le en sam?
Ptičica ujeta, če sem ti nadležen,
hišo odprem ti in svobodo dam.

Prošnja

Da te ljubim, ti je znano,
da me ljubiš, davno vem;
kaj ogibaš se pred mano,
odgovarjaš le očém?

Pusti strah in moja bodi,
v dar srce ti podelim;
Bog nebeški sam naj sodi,
kaj poklonil sem ti z njim!

Slovo

Ko mesec svetló
bo spet posijal,
od ljube slovo
jaz bodem jemal.

Naj njene oči
v solzah se topé;
pomagati ni,
če poka srce.

Poglej jih goré,
čez nje gre moj pot,
o daleč čez njé,
predaleč od tod.

Ne vprašaj, zakaj
mi tu ni strpét';
ne vprašaj, kedaj
se snideva spet.

Mogoče kedàj,
mogoče nikdar;
le roko podaj
in — Bog te obvar'!

Spomin

Hladnotihi senčni kraj,
nate mislim vekomaj,
kjer sva zadnjič se ljubila
in se žalostna ločila.

Oh, kako bi vendar rad
tebe videl še enkrat!
Rožic bi po tvoji trati
hotel v venec si nabrati.

S svojimi lasmi povil,
s solzami bi jih rosil —
Al' komu bi dal cvetlice?
saj ni tamkaj več device.

Kaj mi čejo rožice,
rož'ce lepo pisane?
Tebe le srca kraljico,
tebe le želim devico.

To se vpraša

Kadar mene se spominjaš,
vem, da včasih me preklinjaš;
sed puella, quaestio est:
Kdo je kriv, al ti al jest?

Ko zvestost sva prisegála,
jaz lagal sem, ti lagála;
sed puella, quaestio est:
Kdo goljfan je, ti al jest.

Res utegnilo morebiti
žal komu bi enkrat biti;
sed puella, quaestio est:
Kdo bo to, al ti al jest?

Tujki

Prosim te, tujka ljubezniva,
v mé ne upiraj temnih očí,
da se ljubezen nepremagljiva
v mojem srcu ne obudi.

V njem že nosim ljubezen verno,
spremlja me zmerom in povsod;
davno z vdanostjo neizmerno
ljubim naš slovanski rod.

Lepa tujka, kakó boš čutila
ti vdanost verno z menoj,
reci, kakó boš ti ljubila
narod moj neizmerno z menoj?

Vasovalec

Le burja naj vleče,
zapade naj sneg,
drevesa obleče,
pokrije naj breg!

Naj voda zastane,
se skrije pod led,
naj pota mi znane
pokrije zavet!

Naj v tmo se zavije
ponočno nebo,
naj luna zakrije
mi svojo glavo!

Ljubezen kazala
mi pot bo do tje,
kjer v izbici zala
me čaka dekle.

Za slovo

Za té, za mé najbolje bo,
devica ljubezniva,
da se pozabi, kar je blo,
za vselej se pustiva.

Kaj ti ljubezen moja če,
ki meni je igrača,
ki, ko pod nebesom meglé,
po vetru se obrača.

Jaz tak živim le tjavendan,
ne vprašam, kaj me čaka;
ti si želiš покоjen stan
in skrbnega možaka.

Ne upaj srca prerodít',
ne v jarem ga vpreči;
oh, ljuba, to ne more bit',
z menoj ne gre se k sreči!

Kar mora bit', naj se zgodi,
vsak svojo pot hodiva,
na levo jaz, na desno ti,
kar blo je, pozabiva!

Zadnji večer

Nocój, le še nocój
naj mesec bo svetèl,
ko k meni ljubček moj
bo zadnjikrat prišèl.

Čez to ravnó poljé
ino čez travnike
pa gladke so stezé,
po njih moj ljubi gre.

Pa psi zalajajo
po vsej vasi naglas,
naglas oznanjajo,
da gre moj ljubi v vas.

Klobuk imá na glav',
za njim pa listek bel,
ta listek táko prav',
da cesar ga bo vzel.

Petelin je zapél,
danica je prišla,
slovó je dragi vzal,
jaz sem zajókala.

»Ne jokaj ljubica,
čez osem kratkih let,
če bova še živá,
pa se spet snídeva.«

Oh, psi še lajajo;
al ljubega več ní,
pred mojo kamrico
pa trava zelení.

Prežalostno srcé
veselja nima več,
sam Bog nebeški vé,
kdaj osem let bo preč!

Zakaj me ne ljubiš?

Vse misli, ki v prsih sem skrite
pred drugimi nosil ljudmi,
vse tebi so davno očite,
ne ena neznana ti ni;
in vendar, zakaj me ne ljubiš?

Vse trude, skrbi, hrepenenje,
saj nisem jih nosil za sé;
posvetil sem tebi življenje,
poklonil sem tebi srce;
in vendar, zakaj me ne ljubiš?

Premisli noči prebujéne
in žalostne dneve preštej
in solze za té porojéne
premisli jih vse in povej,
povej mi, zakaj me ne ljubiš?

Za rane, za žalost obilo,
za dni, ki mi temni tekó,

za ves moj pekèl mi v plačilo
izpolni vsaj zadnjo željó:
povej mi, zakaj me ne ljubiš?

Zbogom

Ti moža si le iskala,
da dobiš si miren kot,
ko berača me 'spoznala,
si krenila bistahot.

Zbogom torej, duša mila,
sto sreč voščim ti na pot!
Kar pri meni nis' dobila,
Bog ti trikrat daj drugod!

P E S M I O N A R A V I

Lastovke gredo

Lastovke gredo od nas,
bliža se zimski čas:
kratki dnevi, dolge noči,
fantom počitek
za letne dni.

Na snegu

Hribi še beli so,
rože še ne cveto.

Kmal' bo pomlad prišla,
rože bo sklicala.

Samo moje srce
žalostno bode še,

zanj več pomladi ni,
zanj pač veselja ni.

Na Sorškem polju

Pozdravljeno bodi
Sorško poljé,
kjer moji očaki
v grobih ležé;

kjer zibel je moja
stala nekdej,
kjer rojstna stoji še
hiša mi zdaj.

Triglava visoko
snežno glavó
še v sinji daljavi
vidi okó;

še Sava grmeča
v strugi šumi,
ko leta nekdanja
liže peči.

Al sem ti še znanec,
Sorško polje?
Ker dolgo se nisva
videla že;

in jaz sem spremenil
misli, obraz,
kar naju ločila
kraj sta in čas.

Neločljivost

Roža rase tik vode,
vali hladni jo rose.

Sonce žarko se zbudi,
viru vale posuši:

roža brata nima več,
nje življenje preč je, preč.

Obrazi

Vstala je narava
ter se giblje živa;
znane čute kaže,
kar nebo pokriva.

In srcé umeje
čudne govorice,
ki jih govorijo
zvezde in cvetice.

Kamenje budi se
in občutke moje
z mano čuti, z mano
glasne pesmi poje.

Roži mlado lice
zarudi ko žarja,
fantu njeno listje
tiho spregovarja:

Danes tvoja ljuba
bo se poročila,
mene pa v rumenih
kiticah nosila.

Ko ljubezni palo
bode zagrinjalo,
moje zadnje perje
bo na tleh ležalo.

»Naj vso svojo silo
burja name žene,
vendar vsako pómlad
veje so zelene;

ali črv pod kožo,
ki redi se z mano,
on za smrt gotovo
vsekal mi je rano.«

Tak v večernem mraku
mehka lipa plaka,
trdi hrast se smeje
in nje pada čaka.

Siv oblak po nebu
z vetrom dalje plava,
plava v lepe kraje,
kjer se vije Sava.

Tam se nad gorami
našim' bo ustavil,
v zlato se obleko
zarjino opravil.

In ko njo bo videl,
ko po vrtu hodi,
mi jo bo pozdravil:
Draga, zdrava bodi!

Pri zeleni mizi
moški ino ženske,
družčina gospode
bila je slovenske.

Z družčino možakov
gospodične zale
v našem so jeziku
gladko vse kramljale.

Ves zavzet sem gledal,
čudu sem se čudil,
da iz sanj lažnivih
kvišku sem se zbudil.

Ko je sonce vstalo,
dajal sem mu hvalo,
da na oknu rože
mi je obsijalo.

Sonce mi je reklo:
»Tebe, rož ni bilo,
ko mogočno z neba
zemlji sem svetilo.

Ti ko rosa zgineš,
jaz pa bom ostalo,
grob ti obsevalo;
revež, hrani hvalo!«

Z glasnim šumom s kora
orgle so donele,
druži se z donénjem
glas soseske cele:

»Bodi počesčena,
rajska ti devica,
vseh nebes in zemlje,
naših src kraljica!«

Tak soseska poje
in na prsi bije.
Skoz visoka okna
jasno sonce sije.

Zelen mah obrašča
zrušene zidove,
veter skozi diha
žalostne glasove.

Pôvej, razvalina,
v soncu zatemnela!
Kaj je moč človeška,
kaj so njena dela?

In življenje naše,
ki tak hitro teče,
al so same sanje?
— S a n j e — jek mi reče.

Mlad junak po polju
s težkim srcem hodi;
zvestega konjiča
na povôdca vodi.

»Pasi spet se mirno,
travo jej zeleno;
trud in boj in rane,
vse je izgubljeno!

Zlomljena je sablja,
bratje pokopani,
kar jih je ostalo,
tujcem so podáni!«

Ko zaspal bom v smrti,
ne kopljite jame,
kjer vrsté se križi;
tam ni mesta zame.

Na visoki Tatri
jamo izkopljite,
tri drevesa sveta
nanjo zasadíte.

Tam moj duh bo gledal
na vse štiri stráni,
dokler bela zora
dneva ne oznani.

Mlade hčere truplo
črna jama krije;
poleg jame mati
bridke solze lije.

Kar oko doseže,
smeje se narava,
pomlad po grobovih
cvetje razsipava.

V joku svojo zgubo
človek Bogu toži;
slavec, drobní slavec
pa vesele kroži.

Rosa, hladna rosa
kamenje močila,
luna, bleda luna
nanje je svetila.

Čudno govorico
kamenje oglašā,
piš večerne sape
k meni jo donaša:

»Tod gredé stopila
je devica name!«
»Name tudi, name!«
Glásov sto povzame.

O večerni uri
stal sem poleg Save,
drla z glasnim šumom
je z višav v nižave.

»Mladi fant iz zdrave,
iz strani gorate,
grem na južne kraje,
grem med tvoje brate.«

Tak s šumečim glasom
bistri val mi pravi.
Dam mu poročilo:
»Srčno jih pozdravi!«

Med borovjem temnim
mlada breza rase,
v lastnem svetu tuja
stoji sama zase.

Tuja dolga leta
raste sredi lesa,
vetra moč jo maje,
listje ji otresa.

Veter nosi listje
sestram v daljne kraje,
tam jim o samici
sporočila daje.

»Južen veter diše,
beli sneg se taja;
mene pa ljubezen
zmágavna navdaja.

Pómlad naju kliče,
duša ljubezniva,
zdajle se radujva,
zdajle se ljubiva!«

In ne dá se dvakrat
ljubica poprôsit,
koj v r a b u l j a z vrabcem
gnezdo záčne nosit.

Leži polje rávno,
v polju rože krasne;
dviga se škrjanec,
poje pesmi glasne.

Pesem glasna stresa
pisane glavíce,
sestra k sestri stiska
zarudelo lice.

Šepetanje tajno
nosi zrak čez njivo,
sluhu nerazumno,
srcu razumljivo.

Zida drobna mravlja
varno si mravljišče,
dan na dan ukvarja
se za blagor hiše.

Dolgo pot nastopi,
sto pedí od doma,
z blagom obložena
spet domov priroma.

Gnezdo svoje stavi
orel na višine,
svet s perutjo meri
čez vrhé, globine.

Log za log se skriva,
ladja dalje plava.
Duša ljubezniva,
bodi stokrat zdrava!

Donava mogočna
nosi ladjo mojo,
moje srce vroče
pa ljubezen svojo.

In mogočna reka
nikdar ne usahne,
pa ljubezen moja
nikdar ne omahne.

»Kadar mlado leto
pride z novim cvetjem,
zopet prideš slavec
praznovat ga s petjem;

kake nove pesmi
nam prineseš v gaje?«
Drobni ptič odgovor
dal mi je skakljaje:

»Z mladim letom pride
cvetje, kakor lani,
jaz pa vam prinesem
petje, kakor lani.«

Zarja dan pripelje,
dan darove razne
s sabo nam prinese,
tožne in prijazne.

Žalosti se znébi,
predno dan ugasne,
al spomin ohrani
na trenutke jasne!

To vodilo zlato
za življenje kratko
kožo ti ohrani
dolgo časa gladko.

Ves dan je pri oknu
ljubica čakala,
da je blede luna
mirno posijala.

»Zunaj mesta z drugo
ljubico je hodil,
jo po ravnem polju
je za roko vodil.«

Tako reče luna,
za oblak se skrije,
da solzic ne vidi,
ki jih dekle lije.

Po slovesu

Teman oblak izza goré
privlekel se je nad poljé,
nad póljem v sredi je obstal,
nebo je čezinčez obdal.

To ni oblak izza goré,
to tudi ni ravno poljé;
to misel le je žalostna
na sredi srca mojega.

Pomlad

In srce, ti se ne zbudiš!
In jezik, ti ne govoriš!
Zdaj klije tebi dvojni cvet,
pomladi cvet, čas mladih let.

Poglej, obrni se okrog,
zelena gora, živ je log;
povsodi pomladanski cvet
vesoljni v svate vabi svet.

Podaj mi ljubica rokó,
pod milo pojdeva nebó,
kjer njiva zopet zeleni,
nad njo škrjanec žvrgoli.

Al spet si tukaj, znanec moj?
Le dvigni se, naglas zapoj;
ljubezni glas, veselja klic
naznanja príhod naj cvetíc!

Ptici

Zapoj mi ptičica glasno,
zapoj mi pesem žalostno,
ki bo mi v srcé segala,
občutkom se prilegala.

Po travnikih sprehajam se,
prelepe trgam rožice;
oj rožice diše lepo,
al zame duha nimajo.

Ljudje krog mene se vrsté,
se smejejo, se veselé;
moj duh teman je in molčí,
nikomur nič ne govóri.

Star sedemnajst še komaj let
zaničeval že ves sem svet,
in vem, da v srečo to mi ni,
pa mi srcé tako veli.

Slika

Sonce rumêno
goro zelêno
zadnjič poljubilo je;
v krilo temine
hribje, doline
tiho zavili so se.

Tam na iztoku
v sinjem oboku
luna prikaže glavó;
bolj se užiga,
vedno bolj miga
zvezdic prijazno zlato.

Vetrc pihljaje
jezero maje,
rahlo ob bregu šepa;
v jezeru čeda
zvezdic se gleda,
v daljni globini miglja.

Nočna temina,
slika spomina
srečnih in žalostnih dni:
zvezdam bleščečim,
zvezdam brlečim
dnevi enaki ste vi.

Jezero krasno,
temno al jasno,
ti si podoba srcá;
v tebi odseva
vsakega dneva
svit se mi ali tema.

Spremenjeno srce

Kaj ptici je, da žalostno
v grmovju žvrgoleva,
zakaj več pesmi, kakor prej,
veselih ne prepeva?

Zakaj po nebu zvezdice
tak žalostno brlijo,
in več tako, kakor so prej,
veselo ne bleščijo?

Saj ptica speva venomer,
ko nekdanj je, veselo,
nebo od zvezdic se blešči,
ko nekdanj je bleščelo.

Vse tako je, kakor poprej,
bleščeče in veselo;
le ti srcé, le ti srcé,
le ti si mi zbolelo!

Studenca

Vštric spod goré zelene
izvirata studenca dva,
in kakor pot ju žene,
hitita v plan neutegoma.

Na dvoje gresta pota,
na dvoje bolj, skoz bolj navzdol;
končala teke bota,
al več se videla nikol.

V travi

Zarja rumena objema
hribe na večerno stran,
v boju z mrakom že pojema,
v grob se ulega beli dan.

Roso srkala je trava,
v travi samec sem sedel;
jezno je šumela Sava,
zvon večerni je donel.

Zimski dan

Sonce se od daleč skriva,
vrana leta okrog hiše,
tánek veter zunaj piše,
tla pa debel sneg pokriva.

Tam na klancu je vse živo,
vkup so iz vasi otroci,
vsak saní v premrli roci
vozi in drži se krivo.

Starec zre iz gorke hiše
in spomin se mu posili,
dni premišlja, ki so bili,
in na tihem solze briše.

Z A B A V L J I V E P E S M I

Modrijanom

Bog vam odpusti,
modri možjé,
vaše nauke,
moje gorjé!

Vaši modrosti
trap sem verjel,
leta mladosti
starec začel.

Doba mladosti
jemlje slovó,
mlade norosti
iz groba gredó.

Vrag naj jo vzame
vašo modrost,
ki mi je vzela
mojo mladost!

Naš maček

Naš maček je ljubco imel,
vasóvat noč vsako je šel;
prišèl je domov ves zaspan,
ko mežnar odzvonil je dan.

Zbolela je ljubca močnó,
o joj, če več zdrava ne bo!
Naš maček je jokati začel,
nobene več miši ni ujel.

In ko mu res vzame jo smrt,
okoli se plazi potrt,
življenje sovražit začne —
v soboto obesil se je.

To žalost v eksempel povém,
neskrbnim vam mladim ljudém:
če dolgo živét vam je mar,
zaljubit se nikdar nikár!

Nauk

Dragi sin, le k meni sedi
in poslušaj svéte zlate!
Kaj je treba, kaj ne, zvedi,
da posije sreča nate.

Prva, le veruj očetu,
skušnja ga je izučila,
prva sila na tem svetu,
sinko, je denarja sila.

Bog je hrano in pijačo
vsem v potrebo le ustvaril,
vede, znanstva za igračo
sitim glavam je podaril.

Da bi mogel svet obstati,
pamet dal je le nekterim,
revež naj prebiva v blati,
dan bolestim tisočerm.

Rodoljubki

Dekle, če si r o d o l j u b a ,
pusti druge, ljubi mene,
in vzroke mi poslušaj
ter zapomni, kar ti rečem:
V prsih nosim srce prazno,
nič na svetu me ne mika,
in ker tak sem, ni mi dano,
da bi pela pevška žila;
če pa ti mi kri razgreješ,
led otajaš okol srca,
vsaka misel mi bo pesem,
vsaka pesem bo izvrstna.
In ko vkup bo cela knjiga,
koj jo pošljem do Ljubljane,
do bukvarja, da jo tiska
in razpošlje na vse kraje.
Hvalo pele mi Novice,
hvalo pel mi bode Glasnik,
bo dokazal, da sem s knjigo
naše slovstvo obogatil.

Táko pojde čast imena
mojega po vsej deželi,
zraven slava bo donela
med Slovenci tudi tebi.
Torej dekle, brž pokaži,
da tē rodoljubje žene
naše slovstvo obogátit' —
pusti druge, ljubi mene!

Sanjaču

Po tihi noči mesec plava,
mladenič tožen zre v nebó,
zamišljena njegova glava,
srce mu v prsih je tesnó.

Ne vdajaj se duhovom mraka,
zapri srce, zapri oči;
glej mehka postelja te čaka,
ozdravit' reveža želi.

Součenci

Bril

Bril je bodeč;
kar bi skor rekel,
koj bi se spekel,
koj bo preveč.

Tušek

Sicer ga Bog ni zanemaryl,
srce le babje mu je ustvaril.

Stritar

Da ni od naše baže,
beseda vsaka kaže;
kar bo za tebe belo,
se črno mu bo zdelo.

Sveti Prometej

O sveti Prometej,
oh pridi na svet,
kak treba, kak treba
biló bi te spet.

»Čemu me nek' kličeš?
Zdaj treba me ni,
saj soncev zadosti
po svetu gori.«

O soncev na kupe,
pa ravno za té
je luči potreba,
jo vliti v glave.

»Kaj vraga ne veste,
kaj ogenj zbudi?
Le slame prižgite,
ta rada gori.«

Pač slame imamo,
ne vemo, kam z njo,
le ognja nam manjka,
da ožgali bi jo.

»Dva lésa če drgneš,
ti ogenj dasta,
znabiti pri slami
enaka bi b'la.«

Ne more to biti,
saj naši možje
si drgnejo glave,
pa le so mokré.

«Če je pa le-taka,
pomoči ne vem;
raj' osušil bi morje,
kot glave možém.«

V krčmi

Če sem otožen, pa v krčmi sedim,
dokler prijazna je družčina vkupe,
vino je dobro, jaz žejo trpim,
torej, prijatelji, praznimo kupe!

Ure v samoti počasi bežé,
v krčmi večer najhitreje preteče.
Žejno neskončno je moje srce,
pijmo, prijatelji, dokler še teče!

DOMOLJUBNE PESMI

Adrijansko morje

Búči, morje adrijansko!
Bilo nekdam si slovansko,
ko po tebi hrastov brod
vozil je slovanski rod.

Ko ob tebi mesta bela
naših dedov so cvetela,
in ko jadra njih vojské,
so nosila njih ime.

Molči, morje! Kam si djalo,
al si ladje pokopalo,
jih razbilo ob peči,
da jih videti več ni?

Ni jih mórje potopilo,
ni jih ob peči razbilo;
da jih videti ni več,
téga kriv je tuji meč.

Gori

Ti gora, kljubvaš starosti stoletni,
na tebi ne pozna se časa ost;
ko vrne se na zemljo čas prijetni,
nekdanjo zlije čezte spet mladost.

Gvetoča gledala si ti naróde,
cvetoča videla njih rast in pad;
čutila nisi ti moči usode,
še zdaj ko nekdam ti obraz je mlad.

Ko jaz v gomili črni bom počival
in zelen mah poraste nad menój,
veselih časov srečo bo užival,
imel bo jasne dneve narod moj.

Takrat v cvetoči zopet ti opravi
pozdravljala boš pomladanji svet,
takrat moj narod, gora, mi pozdravi,
nov rod ponosnih sinov in deklét!

Moje solze

Naglas povem in ni me sram,
da večkrat jočem, ko sem sam;
srcé mi jeza obteži,
solzé mi stopijo v oči.

Obišče duh mi celi svet
in ko na dom pogleda spet,
na svetu lepše zemlje ni;
srcé mi v prsih zakriči!

Moj duh se sladkim sanjam vda,
sanjá od slavskega svetá;
najlepši cvet za njega vkup
nabira mi varljivi up.

Strast polasti se mi možgan,
ko mislim si svečani dan,
ko zemlja prosta, prost bo rod
in Bog le sam bo naš gospod.

Nemarni rod, ti slug druhal!
Iz prs bi srca ti ruval,
kraguljem jesti jih dajal,
pred svetom vaš spomin razdjal.

Vi jemljete mi sladki up,
zanj dajete obupa strup!
Naglas povem in ni me sram,
da večkrat jočem, ko sem sam!

Na zbiranje

Za bogà se žgati daj in klati;
ràj v plačilo da ti cerkev mati,
pozno se kak doktor bo učil,
kdaj, kako, zakaj si kri prelil:
daj se v bojih klati za cesarja,
vsak dan da dvojačo ti denarja
in če boš za vekomaj zaspal,
v slami te bo pokopati dal:
bij se za prostost, za domovino,
prišel ne boš v raj, ne v groba tmino,
ne stal, ne ležal, ne sedel, —
malo nad zemljo boš dom imel.

Naša dela

To je, da poslopja Slovencem je treba,
pa sekati kamna nam manjka moči;
pomagati zna si, kdor puhla ni beba,
modrosti nevedne sosede uči.

Rezljaje napravlja si brune lesene,
napravlja nam z njimi poslopje lepo;
trpele s'cer večno ne bodejo stene,
pa saj tud' on vekomaj živel ne bo. —
Da le med igračo kaj deščic imamo,
mar malo nam zanje je, ko doigramo.

Naše gore

Mogočno se dvigajo naše goré,
ozirajo se na cvetoče poljé,
pošiljajo toke mu bistrim vodá;
navzdol se podvizajo hčere gorá,
pozdravljajo rod, ki se dviga na dan
in last imenuje goró ino plan,
pozdravljajo ga, na uhó mu bobné:
»Naj volja tak krepka, ko tvoje goré,
naj moč ti bo taka, ko tvojih je rek,
ki trgajo jez in potresajo breg;
al mirno ponosno srcé naj ti bo,
ko tvoje pomladi poljé je cvetnó!«

Naprej

Naprej zastava slave,
na boj junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj puška govori

Z orožjem in desnico
nesimo vragu grom,
zapisat v kri pravico,
ki terja jo naš dom.

Draga mati je prosila,
roke okol vrata vila,
plakala je moja mila:
Tu ostani ljubi moj!

Zbogom mati, ljub'ca zdrava!
Mati mi je očetnjava,
ljub'ca moja čast in slava,
hajd'mo, hajd'mo zanje v boj!

Ob povratku

Kadar zopet dom obiščem,
moram priti v vas v nedeljo,
ko popoldne nauk neha,
ko po beli cesti ljudstvo
k hišam svojim se povrača.
Bele pece rad bi gledal,
rad bi videl vas, Gorenjke,
ki vršite sramežljivo
mimo fantov, ki ob kraju
so postali in z veseljem
gledajo za vami, ljub'ce.

Pobratimija

Naj čuje zemlja in nebó,
kar dans pobratimi pojó!
Naj se od ust do ust razlega,
kar tu med nami vsak prisega:
da srce zvesto, kakor zdaj,
ostalo bode vekomaj.

In ko ločitve pride čas,
na razne poti žene nas;
tu ná! pobratim roko mojo,
ti mi podaj desnico svojo,
da srce zvesto, kakor zdaj,
ostalo bode vekomaj.

Beseda dana, vez veljá,
ne zemlje moč, ne moč nebá
in ne peklà ognjena sila
vezi ne bode razrušila,
saj srca zvesta, kakor zdaj,
ostala bodo vekomaj.

Pred odhodom

Žalost mene premaguje,
ker zapustil bom svoj dom,
šel bom daleč v kraje tuje,
več nazaj prišel ne bom.

Starši, ostanite zdravi,
spomnite se kaj namé,
saj na vas bo tud' v daljavi
moje mislilo srcé.

Zvezde, ki ste mi bleščale,
ko sem srečen vasoval,
ve me boste spremljevale,
ko bom pred sovragom stal.

Domovina, domovina,
zbogom, zbogom zadnjikrat!
Bogve, ktera bo ravnina
grob dajala mi enkràt?

Samo

Kje nek' zemlja grobe krije,
kjer junaki domačije
mirno smrtno spanje spé?
Nihče li ne zna za njé?

Rad na tvojo, hrabri Samo!
črno bi pokleknil jamo,
prst poljubil, ki pod njó
hrabro ti leži teló.

Tam klečé nad tvojo rako
sebi bi ljubezen tako,
kakršno si ti gojíl,
rad v želeče srce vлил.

V pesmih glas bi svoj povzdignil,
z njim Slovene bi navdihnil;
tvojo vrednost rod spoznal,
tebe vreden bi postal.

Slovenska zgodovina

Bridka žalost me prešine,
ko se spomnim domovine,
vsemu svetu nepoznane,
od nikogar spoštovane.

V zlatih črkah v zgodovini
se beró narodov čini;
le od našega ni glasa
s prejšnjega ne zdanj'ga časa.

Kdo spominja se nekdanjih
v revni zemlji pokopanih?
Tiho bori vnuk koraka
čez grob borega očaka.

In ko ura nam odbije,
črna zemlja nas pokrije;
kdo bo še po nas poprašal?
Kdo se z nami bo ponašal?

Kako rod za rodom gine,
to povestje domovine,
vsemu svetu nepoznane,
od nikogar spoštovane.

Ti ravnina . . .

Ti ravnina, polje laško,
ti si pilo kri junaško,
ti pokrilo trupel broj,
ki jih je posekal boj.

Le odpri mi grobe svoje,
daj nazaj mi brate moje
in ki tvojo prst gnoji,
daj nazaj jim srčno kri.

Kaj bo polje ravno dalo?
Saj je lastnih pokopalo
sinov več kot sto in sto
v domovja sveto zemljo.

Vi, ki ste jih h klanju gnali,
srčno kri njih prelivali,
vam pravice vpije glas:
Bo prišel plačila čas!

P R I P O V E D N E P E S M I

Knezov zet

Pač lep je mladi vrtnar bil,
ki rože v vrtu je sadil,
in rad je delal, bil vesel,
pa táko pesem si je pel:
»Najlepšo rožo bom izbral
in svoji ljubici jo dal;
saj bodem, če sem tudi kmet,
enkrat še vèndar knezov zet.«

Pri oknu stal je gospodar
in slišal, kaj je pel vrtnár;
po udih stresel ga je mraz,
od jeze bil mu bled obraz.
»Le semkaj, semkaj, moj vrtnár!«
tak klical pa je gospodar,
»vrtnar si bil doslej ti moj,
denès pa greš na lov z menój.
Le vzemi puško risano
in z mano pojdi na goró,

da ustreliva tam volká,
ki trga mlada jagnjeta.«

Ko sonce šlo je za goró,
prižgalo zvezde je nebó,
skovir na gori je zapel,
nekdó slovo od svéta vzal.
Po Kolpi plaval je mrlič,
nad Kolpo je udlaival ptič.

Odbije ura polnoči,
po starem gradu vse že spi,
hči knezova le še ne spi,
pri njej še svetla luč gori.
Na vrtu pa stoji nekdó,
premilo prosi, presladkó:
»Le pojdi, ljubica, z menoj,
da poročiva se nocoj;
ko počí zor, ti moja boš
in jaz za vekomaj tvoj mož.«
Tak milo prosi, tak sladkó,
da zmoti modro ji glavó.
Obleče krilo svileno,
z rumenim zlatom vdelano,
čez krilo pa srebrni pas
in rožo dene v kito las,

ki jo vrtnár je včeraj dal,
ko je pod njenim oknom stal.

Grad beli tiho zapusti,
za ljubim svojim pohiti.
»Oh, pojdi sem, ne mudi se!«
glas znani v dalji čuti je.
Če teče bolj, če bolj hiti,
klic vedno dalje se glasi.
»Počakaj, ljubček moj, postój,
postój, ne beži pred menoj!«
»Le hiti, hiti, ljubica,
saj že na koncu pota sva.«

In ko do Kolpe prihiti,
na strmem bregu obstoji.
Iz vôle glas se je glasil
tak žalosten in táko mil,
da prime s čudno jo močjó,
v globoko zvabi jo vodó.

Skovir skovikati začel,
nekdó pa votlo je zapel:
»Če bil sem tudi reven kmet,
zdaj sem pa vèndar knezov zet!«

Mlinarica

Na vodi čolniček,
v čolničku junak,
na Kranjskem ga ni,
ki mu bil bi enak.

Ga mlinar'ca mlada
zagleda iz lin,
navzeto se čuti
srce bolečin.

Iz mlina po stezi
tik vode hiti,
pogosto po vodi
obrača oči.

Ko vidi mladenič
mlinar'co lepó,
sladko se nasmeja,
jo vpraša tako:

»Oj mlinar'ca mlada,
kam tak mi hitiš?
Oj mlinar'ca zala,
se mene bojiš?«

»Mladenič, nikamor
jaz zdaj ne hitim;
se mladih in zalih
ljudi ne bojim;

le malo sprehodit
sem tod se prišla,
kjer voda šumeče,
kjer veter pihlja.«

»Oj mlinar'ca mlada,
sprehajat' se tod,
je kraj presamoten,
prepesknata pot.

Pa če bi ti mene
ubogati tla,
tam v senci za vrbo
bi sedla oba.«

Tako je govoril,
čolniček pripel
in mlinar'co mlado
za roko prijel.

Na pol se branila,
na pol je pa šla,
kjer v strani za vrbo
je senca temnà.

Pretekla je ura
in druga za njo,
že dan se je nagnil,
je solnce zašlo,

ko mlinar'ca mlada
domov se ravna,
ko zali mladenič
po vod' odvesla.

Takole je mlinar
poprašal ženo:
»Oj kje si obleko
zmečkala tako?

In kaj se je zgod'lo,
da črni lasje
tako ti skuštrani
po glavi leže?«

»Po ozki stezici
sprehajat se šla,
kjer voda šumeče,
kjer veter pihlja;

čez kamen sem padla
na vrbo gosto,
lase in obleko
je zmedlo tako.«

Zaklel se je mlinar,
takole je djal:
»Stezo bom popravil,
bom vrbe požgal,

da moja se žena
skuštrala ne bo
in več si obleke
zmečkala tako.«

Moč ljubezni

»Kaj storili ste mi gospod,
oh Bogu potoženo bod'!
V posmeh sem postala ljudem,
več v družbo nedolžno ne smem.«

»Na usta, o ljubica, prst!
Naj pride, če mora, le krst;
saj tudi ljubezni za dva
srce mi zadosti ima.«

Bridko se zvonovi glase,
pogrebci se s parom vrste;
naprej pa k pokoju neso
sina ino mater mladó.

Mogoče kaj peti mu ni,
kaj briše si mašnik oči? —
Ločitev edin'ga sinu
in matere toži Bogu.

Morski duhovi

Pri gradu tik morja pa stražnik stoji,
ob glavi razljúčena burja mu vije,
šumenje valov na ušesa mu bije,
ob skali na bregu se voda pení.

Al strah, al te groza ni, revni vojak?
Morjé je neznanih duhóv domovina,
o polnoči se jim odprè globočina
in čudno težak in napolnjen je zrak.

In temna meglà se podi čez vodó,
se dviga in miga in težka se niža,
dirjájé oddalja in zopet se bliža —
vetrovje potihne, morjé je mirnó.

Iz temne meglé pa množina duhóv
posuje se v školjkah od zláta bleščéčih,
prijezdi na ribah srebrnosvetéčih,
ter vije se čudno k glasovom rogóv.

Kak hiter, kak jasen, kak čuden je ples,
ki suče čez mórje se mirno in plano,
in petje človeškim ušesom neznano
razlega k vihranju se jasnih telés.

Rajánje zastane in petje nehá,
pa kakor na Krasu povzdigne se burja
ter vije viharna in brije do morja,
tak dvigne se trop in tak k bregu vihrá.

Vojaka zagrabi množina duhóv,
perescu enako od tal ga pobere,
nevihti enako po morju z njim dere,
pogrézne z njim v brezno se drznih valov.

Duhovi imajo tam doli svoj grad,
steklene so stene, srebrna so vrata,
dvorana je v gradu, v nji miza je zlata,
za mizo postavljen pa prestol je zlat.

Na zlatem prestolu pa cesar sedí,
na desno posadil si hčerko je zalo,
ni taki lepoti še sonce sijalo,
človeško okó je še videlo ni.

Vojaka poprime prečudna oblást,
srcé se mu širi in huje mu bije,
rudeča vročica mu lica zalije,
pretresa vse ude neznana mu slast.

Nezbrane mu misli po glavi vršé;
kar z zlatega stola devica se dvigne,
smehljaje mu z živim očesom pomigne
in svoje prebele poda mu roké.

In zbora nevidnega glas zadoni,
plesalke s plesalci se v krog zavrtíjo,
da v čutih se rajskih jim srca topíjo,
obleka šumi in ves svet se vrti.

Vojak cesarično stisne čez pas:
Jaz tvoj sem, ti moja, nič naju ne loči,
ti moja na veke, al srce mi počí —
Pa čuj, kako znan se razlega mu glas!

Glas kládiva v gradu enó zabrenči,
vojak se prestraši, očí si pomane,
pred njim pa patrolja tovaršev obstane,
ter drugemu stražo tik morja zročí.

Nevabljeni svat

»Ko boš se možila,
al boš povabila
tud mene, al ne?

Čeprav me pozabiš,
čeprav me ne vabiš,
pa sam bom prišel!«

In ni ga vabila,
al ga pozabila,
al smela ga ní.

Pa kakor govoril,
tako je res storil,
prišel je na pir.

Na stran se je usedel,
ni pil in ne jedel
raztrgani svat.

Nevesta pijače
in bele pogače
ponudi mu v dar.

»Pogače ne maram,
za vino ne baram,
le sama ga pij!«

Še prstan si sname:
»Ta prstan ni zame,
ná, možu ga daj!«

In šel je iz hiše,
nevesta pa briše
rudeče oči.

Ljudjé pa so jeli
in pili in peli,
veseli bili.

Zimski večer

Pojdi, Minka, zápri duri,
peč s panjači mi podkuri.

Luč mi v leščerbi napravi,
stol moj k peči sem postavi.

Semkaj hčerka sedi k meni
in kolovrat svoj zaženi.

Pravi mi o bratu svojem,
o edinem sinu mojem,

kak nam je rokó podajal,
ko od doma je odhajal.

Ti si solzna zdihovála,
mati je naglas jokala.

Šel od nas je v kraje tuje,
koder vojska, smrt gostuje.

Dokaj je minulo časa,
da o njem ni bilo glasa.

Tretje leto list poslani
nam njegovo smrt oznani.

Od takrat je tvoja mati
bila nehala jokáti.

Legla je pa ni več vstala,
v Bogu osmi dan zaspala.

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-208-4